

Irományszám: H/2057/61

Érkezett: 2011. MÁRC 01.



AZ ORSZÁGGYŰLÉS ALKOTMÁNYELŐKÉSZÍTŐ
ESETI BIZOTTSÁGA



EGYSÉGES JAVASLAT

az új Alkotmány elfogadásának előkészítéséről szóló
H/2057. sz. országgyűlési határozati javaslat

zárószavazásához

Előterjesztő:

Az Országgyűlés Alkotmányelőkészítő eseti bizottsága

Budapest, 2011. március 1.

Az Országgyűlés
...../2010. () OGY
h a t á r o z a t a

az új Alkotmány elfogadásának előkészítéséről

1. Az Országgyűlés megállapítja, hogy a 47/2010. (VI. 29.) OGY határozattal létrehozott Alkotmányelőkészítő eseti bizottság feladatát elvégezte. Az Országgyűlés megköszöni mindazoknak a közreműködését, akik javaslataikkal segítették az eseti bizottságot feladatának teljesítésében.
2. Az Országgyűlés felkéri a képviselőcsoportok tagjait, valamint a független képviselőket, hogy az új Alkotmányról szóló törvényjavaslataikat az Alkotmányelőkészítő eseti bizottság javaslatának figyelembevételével, vagy attól függetlenül 2011. március 15-ig nyújtsák be az Országgyűléshez. Az Országgyűlés az Alkotmányelőkészítő eseti bizottság javaslatát a képviselők alkotmányozó munkája támogatásának tekinti.
3. Az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy nyújtson kodifikációs segítséget az országgyűlési képviselőknek az új Alkotmányról szóló törvényjavaslataik előkészítéséhez.
4. A Magyar Köztársaság Országgyűlésének Házsabályáról szóló 46/1994. (IX. 30.) OGY határozat (a továbbiakban: Hsz.) IV. Része a következő 6. fejezettel egészül ki:

„6. fejezet

Az új Alkotmány megalkotása

134/E. § Az új Alkotmány elfogadásának előkészítéséről szóló .../2011. (...) OGY határozatban meghatározott határidőig benyújtott, az új Alkotmányról szóló törvényjavaslat tárgyalása és határozathozatala során a Házsabály általános rendelkezéseit a 134/F. §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

134/F. § (1) Ha az új Alkotmányról szóló törvényjavaslatot egy képviselőcsoporthoz tartozó képviselők több mint fele nyújtja be, az külön döntés nélkül az Országgyűlés tárgysorozatára kerül. Egy képviselő aláírásával egy indítványt támogathat.

(2) A külön képviselőcsoportokhoz tartozó képviselők által közösen benyújtott új Alkotmányról szóló törvényjavaslatra az (1) bekezdésben meghatározott szabályokat kell alkalmazni.

(3) Az Országgyűlés az új Alkotmányról szóló törvényjavaslat tárgyalását, határozathozatalát tartalmazó valamennyi ülés napirendjét egy döntéssel állapítja meg.

(4) A Kormányt az új Alkotmány törvényalkotási folyamatában a IV. részben foglalt kötelezettségek nem terhelik.

(5) Az új Alkotmányról szóló törvényjavaslat tárgyalása a benyújtását követő ülésen – általános vitát előkészítő bizottsági ajánlás nélkül – megkezdhető.

(6) Több tárgysorozaton lévő, az új Alkotmányról szóló törvényjavaslat esetén az Országgyűlés együttes általános vitát tart.

(7) A részletes vitára bocsátott új Alkotmányról szóló törvényjavaslathoz az Alkotmányügyi bizottság készít ajánlást.

(8) A 106. § (1) bekezdés d) pontja szerinti jogával egy képviselőcsoport vezetője egy döntési javaslat határozathozatalakor legfeljebb húsz alkalommal élhet. Szavazást a 106. § (4) bekezdésében foglalt módon és határidőben lehet kérni.”

5. E határozat a közzétételének napján lép hatályba, egyidejűleg hatályát veszti a Magyar Köztársaság alkotmányának szabályozási elveiről szóló 119/1996. (XII. 21.) OGY határozat.
6. A Hsz. IV. Részének 6. fejezete az új Alkotmány kihirdetése napján hatályát veszti.

Melléklet a/2010. (.....) OGY határozathoz

Tájékoztató az Alkotmányelőkészítő eseti bizottságnak a képviselők alkotmányozó munkája támogatására folytatott tevékenységéről

A Tájékoztatóval kapcsolatos általános megfontolások

- a) Az alkotmányozó hatalom az Országgyűlés, mint a nemzet képviselétére hivatott testület. Az Alkotmány Magyarország legfontosabb jogforrása, a jogrend alapja ugyanakkor nem csak jogszabály, hanem olyan élő keret, amely kifejezi a nemzet akaratát, azt a formát, amelyben élni szeretnénk. Legyen rövid, tömör és az alkotmányos elvek megfogalmazásában emelkedett. Megszövegezésénél arra kell törekedni, hogy ne szoruljon gyakori módosításra.
- b) Ennek érdekében még az államszervezet szabályai közül is csak a legfontosabb, kiemelkedő jelentőségű rendelkezések kaphatnak helyet, a további garanciális jelentőségű részletszabályokat a többi jogszabály közül szintén kiemelkedő – a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott – sarkalatos törvények tartalmazzák. A nem garanciális jelentőségű részletkérdéseket egyszerű többséggel elfogadandó törvényekben indokolt szabályozni.
- c) Az Alkotmány legünnepélyesebb része a praeambulum, amely utal mindazokra az értékekre, amelyeket a nemzet magáénak ismer el. Ezek az értékek azonban akkor kapnak valódi súlyt, ha nem csak a praeambulumban jelennek meg, hanem visszatükröződnek az Alkotmány rendelkezéseiben is. A praeambulumnak tehát nem kell nagyon hosszúnak lennie, olyan tömör szöveget kell tartalmaznia, amit az első rendelkezések bontanak ki.

PRAEAMBULUM

Az Alkotmány praeambuluma utaljon legfontosabb alapértékeinkre, a demokrácia, a jogállamiság és az alkotmányosság értékeire. Méltassa ezeréves történelmi múltunkat, a kereszténység szerepét történelmünkben, történeti alkotmányunk értékeit és szerepét. Ezzel kapcsolatban utaljon a Szent Koronára, mint a magyar államiság kifejezőjére. Utaljon továbbá a szabadság és a társadalmi szolidaritás eszméjére, és említse kiemelkedő szabadságmozgalmainkat is.

A praeambulomot utolsó mondata vezeti át a tételes rendelkezésekre annak kijelentésével, hogy a nemzet az Országgyűlés, mint az alkotmányozó hatalom letéteményese által Magyarország Alkotmányaként megállapítja, és elrendeli mindazt, amit a következő rendelkezések tartalmaznak.

ALAPVETŐ RENDELKEZÉSEK

1. Magyarországon minden hatalom forrása a politikai nemzet, azaz a nép, melynek egymásért felelősséggel tartozó tagjai egyenlő és elidegeníthetetlen méltósággal bírnak. Magyarország alkotmányos állami folytonosságát a Szent Korona fejezi ki. A nemzet hatalmával választott képviselői útján, illetve kivételes esetekben közvetlenül él. Magyarország felelősséget visel a határain kívül élő magyarok sorsáért.
2. Magyarország a hatalommegosztás elvén nyugvó független, demokratikus jogállam. Államformája köztársaság. Senkinek a tevékenysége sem irányulhat a hatalom erőszakos megszerzésére vagy gyakorlására, illetőleg kizárólagos birtoklására. Az ilyen törekvésekkel szemben törvényes úton mindenki jogosult és egyben köteles fellépni.
3. Magyarország nemzeti jelképei a címere, a nemzeti zászlaja, az állami lobogója és a himnusz. A címer hegyes talpú, hasított, tölgyfalombokkal övezett pajzs; első mezeje vörössel és ezüsttel hétszer vágott, második, vörös mezejében zöld hármashalomnak arany koronás kiemelkedő középső részén ezüst kettős kereszt; a pajzson a magyar Szent Korona nyugszik. Az állami lobogó a nemzeti zászló három, egyenlő szélességű piros, fehér és zöld színű vízszintes sávja, fehér sávjában a címerrel. A himnusz Kölcsey Ferenc Himnusz című költeménye Erkel Ferenc zenéjével. A nemzet ünnepei március 15-e, az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc kezdetének, a modern parlamentáris Magyarország megszületésének napja, augusztus 20-a, Szent István király és az államalapítás ünnepe, amely hivatalos állami ünnep, valamint október 23-a, az 1956. évi forradalom és szabadságharc kezdetének napja. Magyarország fővárosa Budapest.
4. Az Alkotmány Magyarország alaptörvénye, rendelkezései és az alkotmányos jog szabályai mindenkre kötelezőek. Jogszabály alkotására csak az Alkotmány adhat felhatalmazást. A jogalkotás rendjéről sarkalatos törvény, a törvényalkotásról az Országgyűlés Házszabálya rendelkezik.
5. Magyarország az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése érdekében közreműködik az európai egység megteremtésében, ezért az Európai Unió szuverén tagjaként, az ebből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig, az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvényben megerősített és kihirdetett nemzetközi szerződés alapján egyes, az Alkotmányból eredő hatásköreit a többi tagállammal közösen gyakorolhatja; e hatáskörgyakorlás megvalósulhat önállóan, az Európai Unió intézményei útján is.

6. Magyarország együttműködésre törekszik a világ valamennyi népével, nemzetével és országával, elutasítja a háborút, mint a viták megoldásának eszközt, és tartózkodik más államok függetlensége vagy területi épsége ellen irányuló erőszak alkalmazásától, illetőleg az erőszakkal való fenyegetéstől. Elfogadja ezért a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségei és saját joga közötti összhangját.
7. Az Alkotmány elismeri minden ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen szabadságát és alapvető jogait, kiemelt védelemben részesíti a házasságot, mint a férfi és a nő legalapvetőbb és leghasznosabb közösségét és az ezen alapuló családot. A szabadság, az alapvető jogok, a házasság és a család tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.
8. Az alapvető jogok kötelezettségekkel és felelősséggel járnak. Gyakorlásuk szabályait törvény állapítja meg, amely lényeges tartalmukat nem korlátozhatja. Ha az Alkotmány kivételt nem tesz, az alapvető jogok korlátozásának mások jó hírneve vagy más alapvető jogainak védelme, a nemzet biztonsága, a közbiztonság, a közegészség, az erkölcsök védelme érdekében, e célok eléréséhez szükséges mértékben lehet helye. Az alapvető jogokat nem lehet úgy értelmezni, hogy az bárki számára jogot biztosítana olyan tevékenység folytatására vagy olyan cselekedet végrehajtására, amely más zaklatására, jogainak és szabadságának megsértésére vagy az Alkotmányban meghatározottnál nagyobb mértékű korlátozására irányul.
9. Az emberi, illetve az állampolgári jogok bármely megkülönböztetés, így különösen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül mindenkit megilletnek; az emberek ilyen megkülönböztetését a törvény bünteti. A férfiak és a nők egyenjogúak.
10. Minden gyermeket megillet a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelem és gondoskodás. A szülőket megilleti az a jog, hogy a gyermeküknek adandó nevelést megválasszák; a szülők, gondviselők kötelesek kiskorú gyermekük neveléséről és taníttatásáról gondoskodni. A családok, valamint az anyák és gyermekek támogatásáról és védelméről, törvényben kell rendelkezni.
11. A magyar állam tulajdonáról, mint nemzeti vagyonról a kizárólagos állami tulajdonba tartozó elidegeníthetetlen kincstári vagyontárgyakról – beleértve a termőföldet, az ásványvagyon és a vizeket –, valamint a kizárólagos állami tevékenység köréről törvény rendelkezik. A termőföld és a vizek – mint a nemzeti vagyon részei – az Alkotmányban nyernek védelmet. A közvagyon és közpénzek rendeltetése a közérdek szolgálata, a közszükségletek kielégítése, ez azonban nem csökkentheti a nemzet jövő generációinak lehetőségét arra, hogy saját szükségleteiket majd kielégítsék. Az állam gazdálkodó szervezetei a közpénzekkel és a saját közvagyonnal a törvények előírása szerint hatékonyan kötelesek gazdálkodni, ezért elszámolási felelősséggel tartoznak. Az állami feladatok ellátása érdekében állami pénzügyi rendszer működik.

ALAPVETŐ JOGOK ÉS KÖTELESSÉGEK

Az Alkotmány tartalmazza valamennyi, a jelenlegi Alkotmányban foglalt alapvető emberi és állampolgári jogokat.

Ennek megfelelően:

1. Alapvető emberi jogként minden ember életét, fogantatásától kezdve védelem illeti meg. Az emberi élet és méltóság sérthetetlen.
2. Mindenkit megillet a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz való jog. Szabadságától senkit sem lehet megfosztani, csak törvényben meghatározott okokból és eljárás alapján.

A törvény előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van a tisztességes eljáráshoz, a védelem és a jogorvoslat jogához. Mindenkit megillet az ártatlanság vétele. Senkit sem lehet büntető ítélettel sújtani olyan cselekmény miatt, mely az elkövetéskor nem volt bűncselekmény.

Mindenkit megillet a szabad mozgás és a tartózkodási hely megválasztásának szabadsága.

Mindenkit megillet a jó hírnévhez, magánlakás sérthetetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog.

Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára, azaz hogy vallását és más meggyőződését szabadon megválassza és megváltoztassa, valamint hogy vallását vagy meggyőződését akár egyénileg, akár másokkal együttesen nyilvánosan vagy a magánéletben vallásos cselekmények, szertartások végzése útján, vagy egyéb módon kinyilváníthassa, kinyilvánítását mellőzhesse, gyakorolhassa vagy taníthassa. Az egyházak és vallási közösségek önállóak. Az állam és a vallási közösségek, egyházak működését, az egyházak állami elismerését és nyilvántartását sarkalatos törvény szabályozza.

Mindenkinek joga van a szólás és véleménynyilvánítás szabadságára, a közérdekű adatok megismerésére.

Az Alkotmány védi a sajtószabadságot és a tájékoztatáshoz való szabadságot, melyekkel kapcsolatos alkotmányos biztosítékokat sarkalatos törvény szabályozza.

Az Alkotmány védi és támogatja a tudományos és művészeti élet szabadságát, a tan szabadságot és a tanítás szabadságát. Tudományos igazságok kérdésében dönteni, kutatások tudományos értékét megállapítani kizárólag a tudomány művelői jogosultak.

Mindenkit megillet a gyülekezési és egyesülési jog, melyekkel kapcsolatos alkotmányos biztosítékokat sarkalatos törvény szabályozza. A pártok - amelyek közreműködnek a nemzet akarátának kialakításában és kinyilvánításában - az Alkotmány és a jogszabályok tiszteletben tartása mellett szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek. Közhatalmat közvetlenül nem gyakorolhatnak. Törvény határozza meg azokat a tisztségeket, közhivatalokat, amelyeket párt tagja vagy tisztségviselője nem tölthet be.

A pártok működéséről és gazdálkodásáról ugyancsak sarkalatos törvény rendelkezik. Mindenkit megillet az a jog, hogy egyedül vagy másokkal kérelmet vagy panaszt terjesszen az illetékes állami szerv elé.

3. Mindenkit megillet a tulajdonhoz való jog, amely a tulajdonosra kötelezettséget is ró. Mindenkit megillet az a jog, hogy halála esetére tulajdonáról rendelkezék, végintézkedés hiányában az öröklés rendjét törvény szabályozza. Ez utóbbi alapján történő öröklésre elsősorban törvényben meghatározott rokonsági fokig az egymással egyenes ági vagy oldalági rokonságban, illetve az örökbefogadási kapcsolatban állók, és a házastárs jogosult, az állam és más személyek csak ezek hiányában. Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, másként korlátozni közérdekből, törvényben szabályozott esetekben és módon lehet, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett.

Az Alkotmány elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát, ennek érdekében a köz- és magántulajdont egyenjogú és egyenlő védelemben részesíti.

4. Mindenkinek joga van munkája és foglalkozása szabad megválasztásához. Az Alkotmány fogalmazza meg államcélként a magyar állampolgárok munkához való jogának elősegítését. Mindenkinek joga van munkájáért arányosan a másokéval egyenlő bérhez, a pihenéshez, a szabadidőhöz és a rendszeres fizetett szabadsághoz. Mindenkinek joga van gazdasági és társadalmi érdekvédelmi szervezet alakításához, illetve ahhoz való csatlakozáshoz. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvényben meghatározott foglalkozások kivételével és törvényben meghatározott feltételek mellett a munkavégzést megtagadja.

Mindenkinek joga van az egészséges környezethez, ezért mindenkinek kötelessége is az élő és élettelen környezet óvása. A testi és lelki egészség biztosítása érdekében az állam törvény alapján gondoskodik a munkavédelemről, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezéséről, a sportolás és rendszeres testedzés biztosításáról, valamint az épített és természetes környezet védelméről.

5. Minden magyar állampolgárt megilletik az alapvető állampolgári jogok.

Senkit sem lehet magyar állampolgárságától önkényesen megfosztani vagy magyar állampolgárt Magyarország területéről kiutasítani. A magyar állampolgárt megilleti a külföldről való hazatérés joga. Minden magyar állampolgár jogosult arra, hogy külföldi tartózkodásának ideje alatt Magyarország védelmét élvezze. Az állampolgárságról sarkalatos törvény rendelkezik. Magyarország területén törvényesen tartózkodó külföldit csak a törvénynek megfelelően hozott határozat alapján lehet kiutasítani.

Minden magyar állampolgárt sarkalatos törvényben meghatározott feltételek esetén megilleti a választójog, továbbá minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen.

Minden magyar állampolgárt megilleti a nemzeti és etnikai kisebbségi státushoz való jog. A nemzeti és etnikai kisebbségeknek a nemzet hatalmának részeseiként joguk van kollektív részvételre a közéletben, saját kultúrájuk ápolásához, anyanyelvük használatához, anyanyelvű oktatáshoz, a saját nyelven való névhasználatához. Képviselőtüket törvények biztosítják. A nemzeti és etnikai kisebbségek helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre.

A magyar állampolgároknak joguk van a szociális biztonsághoz, a művelődéshez való joghoz. Az Alkotmány - az egészséghez való joghoz hasonlóan - tartalmazza azokat az állami kötelezettségvállalásokat, melyek az Alkotmányban szereplő szociális és kulturális jogok érvényesülését előmozdítják.

Az Alkotmány államcélként rendelkezze a rászorulókról történő gondoskodásról és az ifjúság védelmezéséről.

Az alapvető állampolgári jogok gyakorlásáról rendelkező törvények egyes alapvető állampolgári jog gyakorlását magyar állampolgársággal nem rendelkezőknek is biztosíthatja.

A magyar állam nemzetközi kötelezettségvállalásának megfelelően nem magyar állampolgároknak törvényben előírt feltételek esetén menedékjogot biztosít.

6. Az Alkotmány állampolgári kötelezettségként tartalmazza a honvédelmi kötelezettséget, illetve a közteherviselés kötelezettségét azzal, hogy ez utóbbi nem csak magyar állampolgárokat terhelhet. A közteherviselési kötelezettségeket törvény szabályozza, a honvédelmi kötelezettség szabályairól sarkalatos törvény rendelkezik.
7. Rendkívüli állapot, szükségállapot, vagy sarkalatos törvényben megállapított más kivételes helyzet esetén rendkívüli jogrend lép életbe. A rendkívüli jogrend időszakában az alapvető jogok gyakorlása felfüggeszthető, vagy korlátozható, a hatalomgyakorlás módja az Alkotmánytól eltérően alakítható. Ezek és a rendkívüli jogrend egyéb részletes szabályait – ideértve a rendkívüli jogrend alapjául szolgáló állapot vagy más kivételes helyzet megszüntetését – sarkalatos törvény szabályozza.

AZ ÁLLAMFŐ

1. Magyarország államfője a köztársasági elnök, aki kifejezi a nemzet egységét és őrökdi az államszervezet demokratikus működése felett, s akinek személye sérthetetlen. A köztársasági elnöki tisztség összeegyeztethetetlen minden más állami, társadalmi, valamint politikai tisztséggel, megbízáttal; a köztársasági elnök más kereső foglalkozást nem folytathat, és egyéb tevékenységéért – a szerzői jogi védelem alá eső tevékenységet kivéve – díjazást nem fogadhat el. A köztársasági elnök tiszteletdíjáról, kedvezményeiről, továbbá az őt megillető költségterítés összegéről, személyének sérthetetlenségére tekintettel büntetőjogi védelméről az Országgyűlés külön, sarkalatos törvényben rendelkezik.
2. Köztársasági elnökké az a magyar állampolgár legyen megválasztható, aki választójoggal rendelkezik, és a választás napjáig betölti harmincötödik életévét. A köztársasági elnököt legfeljebb egy alkalommal legyen lehetséges újraválasztani.

A köztársasági elnököt az Országgyűlés választja meg öt évre a jelenlegi alkotmányos szabályozás szerint. A választást a megbízáttal lejártát megelőzően legkorábban hatvan, legkésőbb harminc nappal kell megtartani.

A köztársasági elnök megbízatása megszűnésére vonatkozó szabályok változtatást nem igényelnek.

3. Az államfő meglévő jelenlegi jogosítványai nem igényelnek alapvető változtatást. Így maradjanak fenn a köztársasági elnöknek az Országgyűléssel (általános választás kitűzése, alakuló ülés összehívása, részvétel, felszólalás az Országgyűlésben, rendkívüli ülés kezdeményezése, az Országgyűlés által elfogadott törvénnyel kapcsolatos vétőjoga, valamint a törvények kihirdetéséről történő intézkedés, az Országgyűlés feloszlátása, népszavazás kezdeményezése), a Kormánnyal (javaslattétel a miniszterelnök személyére, miniszterek és államtitkárok kinevezése, felmentése), a külpolitikával (az állam képviselte, nemzetközi szerződések megkötése, nagykövetek, követek kinevezése), az igazságszolgáltatással (bírák, Kúria elnökének helyettese, a legfőbb ügyész helyettese kinevezése), az európai parlamenti választások kitűzésével, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választásának kitűzésével, valamint az országos népszavazás időpontjának kitűzésével kapcsolatos jogosítványai.

Változatlanul tartozzanak az elnök jogkörébe az itt nem részletezett személyi döntésekkel kapcsolatos és egyéb jogosultságai, köztük a jelenlegi keretben megmaradó főparancsnoki tisztség.

Az Alkotmány a köztársasági elnök feladatainak és hatásköreinek részletes felsorolását követően tartalmazza olyan klauzulát, amely lehetővé teszi a törvényhozó számára, hogy külön törvényben más feladatot és hatáskört is meghatározzon a köztársasági elnök számára. Az Alkotmány – hasonlóan a jelenlegi szabályozáshoz – szabályozza pontosan, hogy mely államfői aktusok érvényességéhez szükséges a miniszterelnöknek vagy valamelyik miniszternek az ellenjegyzése, és mely hatáskörök gyakorolhatók e nélkül. Érdemi változtatás e tekintetben sem szükséges. Az Alkotmányban kifejezett szabályként jelenjen meg az az alkotmánybírói alkotmányértelmezés, melynek értelmében a köztársasági elnök a Kormány (a miniszterelnök, illetve a miniszter) előterjesztésének teljesítését csak akkor tagadhatja meg, ha az jogszabályba ütközik, illetve az államszervezet demokratikus működését súlyosan zavarná, illetve kitüntetésre vonatkozó javaslat esetén az az Alkotmány által védett értékeket sértené.

4. Abban az esetben, ha a köztársasági elnök feladatai ellátásában átmenetileg akadályoztatva van, az akadályoztatás elhárultáig, vagy ha a köztársasági elnök megbízatása bármely okból idő előtt megszűnik, az új köztársasági elnök hivatalba lépéséig, a köztársasági elnök feladatai és hatáskörei vonatkozásában a jogköreit az Országgyűlés elnöke gyakorolja minden korlátozás nélkül. Az Országgyűlés elnöke a köztársasági elnököt helyettesítő időszakban képviselői jogait nem gyakorolja, az Országgyűlésben feladatát az Országgyűlés által kijelölt alelnök látja el.

Az államfő jogi felelősségre vonásának szabályai nem szorulnak változtatásra, de a jogi felelősségre vonás megindítását követő felelősségre vonási eljárás szabályairól külön törvényt kell alkotni.

A TÖRVÉNYHOZÓ HATALOM

Az Országgyűlés

1. A nép közvetett hatalomgyakorlásának legfőbb alkotmányos szerve az Országgyűlés, mely érvényre juttatja a népképviselő elvét és gyakorolja a törvényhozó hatalmat.
2. Az Országgyűlés szerepével és hatáskörével kapcsolatos szabályozás alapvető változtatást nem igényel. Ezek a hatáskörök az Alkotmányban nem sorolhatók fel kimerítő-

en, így utalni kell arra, hogy az Országgyűlés hatáskörét törvények bővíthetik. Mindenképpen tartalmaznia kell az Alkotmánynak az Országgyűlésnek az Alkotmány megalkotására, a törvények hozatalára vonatkozó, illetve a legfontosabb közjogi méltóságok megválasztásával, a költségvetéssel, a kiemelkedően fontos nemzetközi szerződések megkötésével, a háborúról és békéről való döntéssel, a honvédség külföldön történő alkalmazásával és az ország szuverenitását érintő más katonai csapatmozgásokkal, a rendkívüli és a szükségállapot elrendelésével kapcsolatos hatáskörét. Kifejezetten tartalmazza azt is az Alkotmány, hogy az Országgyűlés dönt a Kormánnyal kapcsolatos bizalmi kérdésekben.

3. Az Országgyűlés egykamarás, a népképviselési elv szerint, általános, egyenlő, titkos és közvetlen választójog alapján négy évre választott testület.
4. Az országgyűlési képviselő a szabad mandátum elve alapján látja el képviselői tevékenységét. Az egész nemzet képviseletében, a köz érdekében jár el, tevékenységére nézve nem utasítható. Az Országgyűlés integritásának védelmében a képviselőt mentelmi jog illeti meg. Ennek részleteiről és a képviselői jogállás egyéb szabályairól (ide értve az összeférhetetlenség szabályozását is) sarkalatos törvény rendelkezik. A képviselői megbízatás megszűnésének eseteit változatlanul az Alkotmány tartalmazza.
5. Az Országgyűlés szervezetére és működésére vonatkozó szabályok közül csak a legfontosabbak (pl. a tisztségviselők – az Országgyűlés elnöke, alelnökei, jegyzői - megnevezése, az Országgyűlés megbízatásának kezdete és megszűnése stb.) kerüljenek az Alkotmányban szabályozásra. Az Országgyűlés a működésének részleteit a jelen lévő képviselők kétharmadának többségével elfogadott Házsabályban szabályozza. A képviselőknek a törvényalkotással és a végrehajtó hatalom ellenőrzésével kapcsolatos legfontosabb jogait – a törvénykezdeményezést, az interpelláció és a kérdés jogát – továbbra is tartalmaznia kell az Alkotmánynak.
6. Az Országgyűlés feloszlására vonatkozó szabályozás annyiban változik, hogy az Országgyűlés akkor osztható fel, ha tizenkét hónapon belül legalább három esetben vonja meg a Kormánytól a bizalmat, illetve, ha a költségvetést nem fogadja el. Változatlanul felosztható az Országgyűlés akkor, ha új miniszterelnök választása esetén az államfő által miniszterelnöknek javasolt személyt az első javaslat megtételétől számított negyven napon belül nem választja meg. Az államfő jogosult az Országgyűlés feloszlására kivételesen akkor is, ha az súlyos bizalomvesztés okából előállott alkotmányossági-politikai válság feloldását szolgálja. Az Országgyűlés kimondhatja feloszlását megbízatásának lejárta előtt is.
7. Az Országgyűlés az állami költségvetésről minden évben törvényt alkot. A törvényjavaslatot a Kormány nyújtja be az Országgyűlésnek. A költségvetésben érvényesíteni kell az áttekinthetőség és az ésszerű részletesség elvét. A költségvetés elfogadásával az Országgyűlés felhatalmazza a Kormányt a bevételek beszedésére és a jóváhagyott kiadások teljesítésére (appropriáció). Amennyiben a költségvetés az év végéig nem születik meg, az Országgyűlés az átmeneti gazdálkodásról alkot törvényt (indemnitás). Ha a költségvetési törvény az aktuális pénzügyi év kezdetéig nem született meg, és az Országgyűlés az átmeneti gazdálkodásról sem rendelkezett, a Kormány jogosult a bevételeket a hatályos törvények szerint beszedni, és az előző évre jóváhagyott költségvetési kiadási előirányzatok korlátai között időarányos kifizetéseket teljesíteni (exlex). Amennyiben a költségvetés a pénzügyi év március 31-ig sem születik meg, a köztársasági elnök feloszthatja az Országgyűlést.

A Kormány az állami költségvetést a hatékony közpénzkezelés elvének szem előtt tartásával hajtja végre. A végrehajtásról zárszámadásban számol el, melynek elfogadásával az Országgyűlés felmenti a gazdálkodás felelőssége alól.

Az Állami Számvevőszék

8. Az Állami Számvevőszék az Országgyűlés pénzügyi ellenőrző szerve, amely tevékenységét törvényességi, célszerűségi és eredményességi szempontok szerint végzi. Az Állami Számvevőszék az általa végzett ellenőrzésekről jelentésben tájékoztatja az Országgyűlést; a jelentést nyilvánosságra kell hozni. Az Állami Számvevőszék elnökének megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. Az Állami Számvevőszék szervezetéről és működésének alapelveiről sarkalatos törvény rendelkezik.

Az országgyűlési biztosok

9. Az országgyűlési biztosok feladata, hogy az alkotmányos jogokkal kapcsolatban tudomásukra jutott visszaéléseket megvizsgálják, kivizsgáltassák, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményezzenek. Az országgyűlési biztosok tevékenységükről évente beszámolnak az Országgyűlésnek. Az éves jelentést nyilvánosságra kell hozni. Az országgyűlési biztosokhoz bárki fordulhat panaszával. Az országgyűlési biztosok hivatalból is eljárhatnak, ha az ügyben nincs rendes jogorvoslati út (ide nem értve a bírósági jogorvoslatot) vagy azt már kimerítették. Az országgyűlési biztosokat a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja a képviselők kétharmadának szavazatával. Az országgyűlési biztosok feladatkörükben önállóan járnak el. Az országgyűlési biztosok jogállásáról, feladatkörükről és eljárásukról sarkalatos törvény rendelkezik.

A közvetlen hatalomgyakorlás

10. A nép közvetlen hatalomgyakorlásának formái a népszavazás és a népi kezdeményezés. A népszavazás és a népi kezdeményezés szabályairól sarkalatos törvény rendelkezik. Az Alkotmánynak ezen intézmények tekintetében az alábbiakat kell tartalmaznia: Népszavazás az Országgyűlés és a helyi önkormányzatok hatáskörébe tartozó kérdésben tartható, azaz országos és helyi népszavazás lehet. Az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdések közül nem tartható népszavazás a jelenlegi alkotmányos szabályozás szerint megnevezett tárgykörökben azzal a kiegészítéssel, hogy – az Alkotmánybíróság alkotmányértelmezését beépítve – a normaszövegben kizárt tárgyként az Alkotmány módosítására irányuló népszavazás is megjelölésre kerül. Az országos népszavazás a szavazási részvétel mértékétől függően véleménynyilvánító vagy ügydöntő népszavazás lehet. A helyi népszavazás ügydöntő. Az országos ügydöntő népszavazás az Országgyűlésre, a helyi népszavazás a helyi önkormányzatokra kötelező.

A VÉGREHAJTÓ HATALOM

A Kormány

1. A végrehajtó hatalom élén a Kormány áll. Működéséért a Kormány az Országgyűlésnek felelős.

Az Alkotmány a Kormány feladatait a legfontosabb feladatok (törvények végrehajtása, az állami általános és szakágazati politika irányainak meghatározása és azok érvényesítése, a honvédelmi és a belső rendvédelmi tevékenység ellátása, a helyi önkormányzatok működése feletti törvényességi ellenőrzés biztosítása) megjelölésével határozza meg, a feladatok részletezésének mellőzésével. Az Alkotmány speciális szabályként tartalmazza a honvédség külföldön történő alkalmazásának és az ország szuverenitását érintő más katonai mozgásoknak nemzetközi szerződésen alapuló azon eseteit, melyben a döntéshozatal a Kormány hatáskörébe tartozik. Hasonlóképpen az Alkotmány szabályozza az Országgyűlés és a Kormány viszonyát az európai uniós tagsággal összefüggő döntéshozatalok kapcsán.

Az Alkotmány rendelkezik arról, hogy a rendészeti szerveket, melyek feladata a közbiztonság, a belső rend és az államhatár védelme, a Kormány irányítja, működésük alkotmányos garanciális elemeit sarkalatos törvény szabályozza.

A Kormány a miniszterelnökből és a miniszterekből álló testület. A minisztériumok felsorolását törvény tartalmazza. A Kormány központi (országos) közigazgatási szervezeti rendszer felépítését az Alkotmány és a törvények keretei között maga határozza meg.

A Kormány alkotmányos feladatkörében vagy törvény felhatalmazása alapján rendeletet bocsát ki, amely az Alkotmánnyal, illetve törvénnyel nem lehet ellentétes. Saját működését és az irányítása alá rendelt szervek tevékenységét határozattal szabályozza.

A Kormány megalakításának szabályai változtatást nem igényelnek. Megbízatása megszűnésének jelenlegi alkotmányos szabályai annyiban változnak, hogy a képviselők által kezdeményezhető bizalmatlansági indítvány előterjesztéséhez új miniszterelnök jelölésére nincs szükség, és elfogadása nem jár együtt új miniszterelnök megválasztásával. Az indítványt a képviselők egyharmada terjesztheti elő, egy ülészak alatt egy képviselő csak egy bizalmatlansági indítvány kezdeményezésének lehet részese.

A Kormány megbízatásának megszűnése esetén az új Kormány megalakulásáig a Kormány ügyvezető kormányként jár el. Az ezzel kapcsolatos további szabályozás részleteit – ide értve a miniszterelnöki jogkör gyakorlását is – törvény szabályozza.

A miniszterelnök vezeti a Kormány üléseit, a Kormány programjának keretei között megjeleníti és képviseli a Kormány politikáját, és összehangolja a Kormány tevékenységét. Működéséért az Országgyűlésnek felelősséggel tartozik. A miniszterek a jogszabályok rendelkezéseinek és a Kormány határozatainak megfelelően vezetik az államigazgatás feladatkörükbe tartozó ágait és irányítják az alájuk rendelt szerveket. A tárca nélküli miniszterek ellátják a Kormány által meghatározott feladatokat. A miniszterek a Kormánynak és az Országgyűlésnek felelősséggel tartoznak. A Kormány tagjai részt vehetnek és felszólalhatnak az Országgyűlés ülésein.

A Kormány tagjai törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján feladatkörükben eljárva rendeletet adnak ki, amelyek az Alkotmánnyal, törvénnyel és kormányrendelettel nem lehetnek ellentétesek.

2. A hatékony közigazgatási működés érdekében és államszervezési hagyományainkat követve Magyarország területe a fővárosra, megyékre, városokra és községekre tagozódik. A főváros kerületekből áll, a városokban kerületek alakíthatók. Törvény kivéte-

lesen ettől eltérő, területközi egységekben is megszervezheti a közigazgatás egyes szerveit.

3. A közigazgatás egyes ágai és szervei a Kormány vagy annak tagja közvetlen irányítása alatt működnek (államigazgatás), a helyi önkormányzatok, valamint a külön törvénnyel létesített más önkormányzattal rendelkező szervek működésükben önállóak. Törvény valamely államigazgatási szerv esetében – az általa ellátandó hatáskör jellegére tekintettel, kivételesen – a Kormány irányítási jogkörét megoszthatja vagy el is vonhatja. Ilyen szerv lehet különösen a gazdasági verseny tisztaságával, a közbeszerzésekkel, a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatos államigazgatási feladatokat ellátó szerv. A Kormánnyal és a közigazgatással kapcsolatos további részletszabályozások (pl. miniszterelnök helyettesítése, az államtitkárok feladatai, érdekegyeztetési, döntéshozatali szabályok és mechanizmusok stb.) külön törvényekben, illetve a Kormány ügyrendjében rendezendők.

A helyi önkormányzatok

4. A helyi önkormányzás a magyar alkotmány hagyományainak őrzője, egyben a választópolgárok közügyek intézésében való részvételének alapvető formája, s mint ilyen alkotmányos értéket közvetít és képvisel. A fővárosban és a fővárosi kerületekben, a megyékben, városokban és községekben az ott élő választópolgárok közösségét érintő, törvényben meghatározott helyi közügyek önálló, demokratikus intézése és a helyi közhatalomnak a lakosság érdekében való gyakorlása céljából helyi önkormányzatok működnek.

A helyi önkormányzatok a feladataikhoz igazodó, egyenlő alapjogokkal, de eltérő kötelezettségekkel rendelkeznek. A helyi önkormányzat önállósága és hatásköreinek jogszerű gyakorlása védelme érdekében a közigazgatási bírósághoz, alapjogai védelmében az Alkotmánybírósághoz fordulhat jogvédelemért. A választópolgárok a helyi önkormányzást az általuk választott képviselő-testület útján, illetve helyi népszavazással gyakorolják. A helyi önkormányzatok szervezetéről, az önkormányzati szervek és tisztségviselők megbízatásának keletkezéséről és megszűnéséről, valamint működésük alkotmányos garanciális szabályairól sarkalatos törvény rendelkezik.

Az önállóság védelme érdekében a helyi önkormányzati képviselő-testület alapvető hatáskörei önkormányzati alapjogként kerülnek meghatározásra. E jogok garanciáit sarkalatos törvény tartalmazza, a jogok lényege törvénnyel sem vonható el (nem üresíthetők ki), törvénnyel azonban kivételesen és közérdekből, azzal arányosan korlátozhatók.

Az önkormányzati alapjogok (vagy szóhasználatról függően: alapvető hatáskörök) „anyajogaként” a helyi képviselő-testület a törvényben meghatározott vagy az önként vállalt feladat- és hatáskörei ellátása során önállóan szabályoz és igazgat, döntése csak törvényességi okból vizsgálható felül, ennek érdekében:

- megilleti a rendeletalkotás joga törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására és törvényben nem szabályozott helyi közügy önálló rendezésére;
- tulajdonával és bevételeivel a testület önállóan rendelkezik, kiadásait önállóan eszközli, vagyonával a törvény keretei között saját felelősségére gazdálkodhat – ez a jog a törvényben előírt vagy önként vállalt feladataival összefüggésben illeti meg;
- a kötelező önkormányzati és az átadott államigazgatási feladatok ellátásához azokkal arányos költségvetési támogatásra jogosult;

- a törvény keretei között meghatározza a helyi adók mértékét és önállóan dönt az egyes adók bevezetéséről;
- a törvény keretei között önállóan határozza meg szervezeti és működési rendjét (ennek részeként jelképeket alkothat, kitüntetések és elismerő címeket alapíthat);
- a hatályos keretek között szabadon társulhat, de sarkalatos törvény a hatékony és eredményes feladatellátás érdekében, kivételesen előírhatja meghatározott társulásban való részvételét.

Az Alkotmány utaljon arra, hogy a képviselő-testület egyes szervei vagy tisztségviselői felhatalmazhatók államigazgatási feladatok végzésére és hatáskörök gyakorlására.

A Magyar Honvédség

5. A Magyar Honvédség alapvető kötelessége a haza fegyveres katonai védelme és a nemzetközi szerződésből eredő kollektív védelmi feladatok ellátása. A Magyar Honvédség szükségállapot idején, ha ahhoz a rendőrség alkalmazása nem elegendő, sarkalatos törvényben szabályozottak szerint felhasználható a rend helyreállítására. A Magyar Honvédség feladatairól és a működésére, irányítására, vezetésére vonatkozó részletes szabályokról sarkalatos törvény rendelkezik.

Az Alkotmány megerősíti, hogy a Magyar Honvédség irányítására alapvetően a Kormány jogosult, e jogkörét az Alkotmánnyal összhangban álló nemzetközi szerződés korlátozhatja. A Magyar Honvédség és a rendészeti szervek hivatásos állományába tartozók nem lehetnek tagjai pártnak és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

A Magyar Nemzeti Bank

6. A Magyar Nemzeti Bank külön törvényben meghatározott módon felelős a monetáris politikáért. A Magyar Nemzeti Bank elnökét a köztársasági elnök hat évre nevezi ki. Az Országgyűlés ellenőrző szerepét biztosítandó a Magyar Nemzeti Bank elnöke a bank tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek. A jogforrási rendbe való illesztése miatt az Alkotmánynak külön rendelkeznie kell a Magyar Nemzeti Bank elnöke által a külön törvényben meghatározott feladatkörében kibocsátott rendeletről, amely törvénnyel nem lehet ellentétes.

ALKOTMÁNYVÉDELEM, BÍRÓI HATALOM, IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS

1. Az Országgyűlés által, az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával megválasztott alkotmánybírákból álló Alkotmánybíróság az Alkotmány érvényesülése és az alkotmányos jogok védelme érdekében felülvizsgálja a jogszabályok alkotmányosságát. Alkotmányellenesség esetén megállapítja annak jogkövetkezményeit. Az alkotmánybírák nem lehetnek tagjai pártnak, és az Alkotmánybíróság hatásköréből adódó feladatokon kívül politikai tevékenységet nem folytathatnak. Jelölésükre az Alkotmányban meghatározott módon kerül sor. Az Alkotmánybíróság szervezetéről, hatásköréről és működéséről sarkalatos törvény rendelkezik.
2. A bíróságok a bírói hatalom gyakorlása útján, jogalkalmazási tevékenységük során az Alkotmány és az alkotmányos jog szabályai érvényesítésével védik és fenntartják az alkotmányos rendet, védik a természetes személyek és más jogalanyok jogait és törvényes érdekeit, büntetik a bűncselekmények elkövetőit, elbírálják a jogvitákat. A bíróságok a vitássá tett vagy megsértett jogról - törvényben szabályozott eljárás során -

véglegesen és kötelező erővel döntenek. Ítélező tevékenységük mellett, annak csorbítása nélkül ellátják a törvényben előírt más feladatokat.

3. A közigazgatási bíróságok a közigazgatás törvény alá rendelésének fenntartása érdekében felülvizsgálják működésének és cselekményeinek törvényességét és célszerűségét. Biztosítják a helyi önkormányzatok jogainak védelmét, elbírálják a közigazgatási jogvitákat és ennek során a törvényben előírt módon hatékony jogvédelmet biztosítanak. Sarkalatos törvényben rögzített módon gyakorolják a helyi önkormányzati rendeletek és más normatív döntések törvényessége feletti felülvizsgálatot.
4. A bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alárendelve. A bírák nem lehetnek tagjai pártoknak és politikai tevékenységet nem folytathatnak. A hivatásos bírákat a köztársasági elnök nevezi ki, illetőleg menti fel. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehessen elmozdítani és áthelyezni, ugyanilyen törvény szabályozza jogállásuk és függetlenségük egyéb alapvető garanciáit.

Továbbra is szükséges, hogy más személyek (nem hivatásos bírák - ülnök, fogalmazó, titkár) ítélezésben való részvételére az Alkotmány adjon felhatalmazást.

5. A bírósági szervezet élén a jogegység biztosítását is ellátó Kúria áll, elnökét a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával választja. Az Alkotmánynak szabályoznia kell azt, hogy a közigazgatási bíróság hogyan illeszkedik az igazságszolgáltatás rendszerébe, illetve vezetője megbízatásának keletkezését.
6. A bíróságok igazgatását az Országos Igazságszolgáltatási Tanács látja el a bírói önkormányzati szervek részvételével. A bíróságok szervezetéről - ideértve a fórumrendszer tagozódását is - és igazgatásáról sarkalatos törvény rendelkezik.
7. A legfőbb ügyész és az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként az állam büntető igényét érvényesíti, közvádoló. Gondoskodik a természetes személyek, a jogi személyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek jogait, az alkotmányos rendet, az ország biztonságát és függetlenségét sértő vagy veszélyeztető minden cselekmény következetes üldözéséről. Törvényben meghatározott jogokat gyakorol a nyomozással összefüggésben, képviseli a vádat a bírósági eljárásban. Felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett és a közérdek védelmezőjeként ellátja a törvény által rá ruházott más feladatokat. A legfőbb ügyész, akit a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választ az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával, az Országgyűlésnek közjogi felelősséggel tartozik, és működéséről köteles beszámolni. A legfőbb ügyész helyetttest a legfőbb ügyész javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki. Az ügyészi szervezetet a legfőbb ügyész vezeti és irányítja, ki-nevezi az ügyészeket, akik nem lehetnek tagjai pártoknak és politikai tevékenységet nem folytathatnak. Az ügyészségre, valamint a legfőbb ügyész és az ügyészek jogállására vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény szabályozza.
8. Törvény a bírósági eljáráshoz való jog csorbítása nélkül igazságszolgáltatási feladatokat ruházhat a közjegyzőkre. Törvény szabályozza az igazságszolgáltatásban közreműködő ügyvédek jogállását és feladatait.

AZ ALKOTMÁNY MÓDOSÍTÁSA

Az Alkotmány akkor módosítható, ha a javaslatról az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával dönt.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Az Alkotmány hatályba léptetéséről úgy kell rendelkezni, hogy a megalkotandó, illetve módosuló egyéb törvényekre is tekintettel az alkotmányos rendszer folyamatos működése biztosított legyen.